

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio III. An & quomodo vltimus finis influat in omnes actus creaturæ
rationalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Ad Tertiam Resp. bene probari hoc argumento illum qui peccat non præferre formaliter & expressè creaturam Deo, non probari autem quod virtualiter, & interpretatiue illum non præferat, ille qui peccat propter amicum, in illo actu virtualiter illum sibi præferat, cum illum Deo præferat, in quo continetur ipse cum alijs omnibus quamvis in alio actu, & sub alio respectu, se ipsum amico præferre possit. Idem dico de illo, qui peccat propter voluptatem ludi, & est tamen magis addictus potui quam ludo, in eo enim actu virtualiter ludum præferat potui & alijs omnibus.

Ad Quartum, Resp. eos qui peccant ex spe veniæ duas habere voluntates aliquo modo inter se oppositas, vnam expressam redeundi ad Deum, alteram virtualem sistendi in creatura, quæ voluntates sunt inuicem compatibles cum directè non opponantur.

Idem dico de illis qui ex nimio zelo peccant: qui enim eo modo interficeret hominem non magis amaret hominem quam Deum, cum non peccet ex amore hominis, sed suum zelum magis amaret quam Deum, cum ex eo solum peccet. Ad reliqua satis pater responsio ex dictis.

SECTIO III.

An & quomodo ultimus finis & beatitudo influat in omnes actus creaturæ rationalis.

S. Thom. art. 6.

Finis propriè dictus vera causa est, vt suppono ex 2. physicorum, causat autem per amorem, idest alliciendo appetitum, & inclinando illum vt operetur, est enim id cuius gratia, si ergo datur vnicui omnium finis ultimus, Dominus (vt notabam ex S. Thoma) motuum omnium appetitus, necesse est vt eo modo causet omnes actus voluntatis, ita vt nihil boni, vel mali fiat, nisi propter ipsum.

Ratio ergo dubitandi primò est, quia prauus actus nullo modo est ordinabilis in beatitudinem vel obiectiuam quæ Deus est, vel formalem quæ est possessio Dei, nam peccata & à Deo auertunt, & ab eius possessione: non enim audiendi sunt, qui asserunt nos etiam cum malè agimus, agere propter Deum, quasi verò blasphemare possit aliquis propter Deum. Neque satis est dicere cum Medina 7. 6. Deum esse causam efficientem boni delectabilis quod peccato queritur, atque adeò esse causam finalem, quia quod est causa operis, est causa operationis. Fateor enim hinc sequi quod Deus est causa cuiuslibet operationis absolute sumptæ secundum se, sed non sequitur quod sit causa cuiuslibet operationis propterea procedit à causa libera, ita vt causa liberè operans actu intendat Deum, vel formaliter vel virtualiter, hoc enim est quod nunc queritur, & pro certo non conuenit actibus nisi bonis.

Secundò, neque in omnibus etiam bonis actibus, intenditur Deus aut beatitudo; vel enim intendetur formaliter & expressè quod repugnat experientiæ, vel solum virtualiter id est in alio ex sua natura ad id ordinato, quod etiam non videtur verum, quia malè videtur asserere Caietanum, omne agens intellectuum antè quàm eliciat actum, circa bona particularia, elicere necessariò actum circa vltimum finem siue Deum, ita vt ex virtute illius actus, omnes actus sequentes referantur in Deum: hic enim primus actus gratis omnino & contra omnem experientiam fingitur, & quamvis admitteretur non apparet quomodo reliqui omnes actus sequentes, nullam cum eo habentes connexionem, ex virtute illius referantur ad Deum.

Tertio, nemo experitur se omnes actus suos ad fi-

nem illum vltimum ordinare, sed contentum se ferè semper esse finibus illis, quos vocamus vltimos tantum secundum quid.

Dico primò, nullus est actus humanus bonus aut malus, qui non causetur aliquo modo ab amore vltimi finis qui est beatitudo; atque adeò in omnibus quæ appetit homo, semper aliquo modo vltimum finem appetit. Ita post Philosophum 1. Ethicorum c. 4. & 7. expressè sanctus Thomas asserit & cum eo communiter Theologi.

Ratio autem illa est primò, quam indicat Augustinus 1. 19. ciuit. c. 1. *illud enim est finis boni nostri propter quod amantur cetera, illud autem propter se ipsum*: quasi dicat illum alioqui finem non esse nisi ad ipsum omnia dirigantur naturaliter & necessariò. Alteram rationem indicat 1. 13. de Trinit. c. 3. *quidquid enim aliud homo laenter velit ab hac voluntate, quæ omnibus hominibus nota est non recedit*, & Epist. 119. *amant enim requiem siue pia anima siue impia, sed an perueniant ad id quod amant nesciunt, nec aliquid appetunt corpora ponderibus suis, nisi quiescere à motibus suis*: optimèque tractatu de Epicuræis & Stoicis qui bonus est, inquit, ideo bonus est, vt beatus sit, & qui malus est, malus non esset nisi se beatum speraret esse posse: de bonis facilis questio est &c. Eleganter Boetius 1. 3. conflat. prola 2. *hominum animus etsi caligante memoria, tamen summum bonum repetit, sed velut ebrius domum quo tramite reuertatur ignorat*. In quibus omnibus significare intendit S. Doctor appetitum beatitudinis, omnibus à natura esse penitus insitum, adeò vt in omnibus quilibet eam quærat. Denique Sancti Thomæ ratio in corpore articuli optima est, quia vltimus finis cum sit primum appetibile, eodem modo se habet mouendo appetitum, sicut se habet in alijs motionibus primum mouens, causæ autem mouentes non mouent nisi secundum quod mouentur à primò mouente, ergo secundo mouentia idest bona particularia non mouent nisi in ordine ad primum appetibile quod est vltimus finis.

Dico secundò, nullus est humanus actus, qui non fiat ex appetitu beatitudinis sumptæ in communi, propterea nimirum illa significat cumulum bonorum, abstrahendo ab eo quod illa sit Deus & possessio Dei: non fit autem necessariò quilibet actus humanus ex appetitu beatitudinis sumptæ in particulari propterea illa significat Dei possessionem.

Primæ partis ratio est, quia omne bonum inchoatum dirigitur ex natura sua in bonum perfectum, sed omnis actus humanus etiam malus dirigitur ad bonum inchoatum; nemo enim operatur nisi ad aliquod intuens bonum, ergo dirigitur ad bonum perfectum, seu ad cumulum bonorum quam vocabam beatitudinem in communi: similiter omnis pars ordinatur ad totum, omne bonum quod appetitur est pars cumuli bonorum, ergo quicquid appetitur ordinatur ad cumulum bonorum: cum ergo per singulos actus suos quærat homo vt sibi bene sit aliqua ex parte, restat vt per omnes actus suos, hoc appetat, vt sibi omni ex parte bene sit.

Secundæ partis ratio est, quia si omnes humani actus dirigerentur ad beatitudinem in particulari, deberent in illam dirigi ex intentione vel formali & expressa, quæ actu existit, cum producit effectus, & hoc manifestè repugnat experientiæ: vel ex intentione virtuali, quæ manet in aliquo suo effectu, & illa fictitia est, alioqui nemo vnquam peccaret, neque verbum diceret otiosum cum omnia referrentur in optimum finem qui est beatitudo, habitualis etiam intentio nulla est, quia nunquam in multis hominibus intentio illa exitit.

Ex quibus soluta manet tota ratio dubitandi quæ non impugnatur appetitum beatitudinis in communi, sed

Prima conclusio.
Amari semper vltimum finem.

Probatio.

Secunda conclusio.
bimembris.

Probatio primæ partis.

Probatio secundæ partis de beatitudine in particulari.

Triplex dubitatio.

posita

olatio

ratio

sed appetitum beatitudinis in particulari, volo enim duntaxat quod beatitudo quatenus est cumulus bonorum necessariorum semper appetitur vel explicite vel confuse, in omnibus quæ voluntas appetit: est enim sine dubio appetitus ille summi boni penitus insitus homini ex quo dimanant appetitiones particularium bonorum, in quibus sapissime aberrat à vera beatitudine.

QVÆSTIO II.

Quidditas finis ultimi supernaturalis, seu quid sit essentialis beatitudo.

S. Thomas, quæst. 2. & 3.

EX his quæ disputata sunt hætenus de quæstione an sit finis ultimus, inferri liquidò potest esse in libera hominis voluntate positum ut beatus omni ex parte sit, aded ut plenus sit bonorum, immunis & tutus ab omni malo: Iuxta illud quod pronunciatum est per Isaiam *dicite Iusto quoniam bene*; quoniam videlicet erit illi bene, propter possessionem perfectissimam omnis boni. Nunc ut explicetur quid sit finis ille ultimus ad quem appetitiones omnes nostræ collimare debent, summum bonum quod allicit, beatitudo quæ satiet totum hominem, & potentias eius omnes expleat. Tria mihi dicenda esse video. Primò, eius obiectum, siue quænam sit obiectiva beatitudo, & finis qui. Secundò, quænam sit eius ratio generica. Tertiò, eius ratio specifica.

SECTIO I.

Quale sit obiectum beatitudinis essentialis, siue obiectiva hominis Beatitudo.

S. Thom. quæst. 2.

HOC est quod Philosophus appellat 1. & 10. *Ethicorum* optimum pulcherrimum iucundissimum, eo quod sui possessione beatum hominem efficiat. In eius autem inquisitione laborasse plurimum, ac nihilominus turpissime aberrasse à veritate Philosophos docet Augustinus libro de Stoicis, & Epicureis, *instruxerunt (inquit) sibi varias vias erroris Philosophi, ut bonum hoc inuenirent, sed latuit eos semper sicut lateret etiam nos, nisi venisset bonum illud ipsum ad nos*, ut ergo in illius lumine perspicimus absque errore quale illud sit, declarandum breuiter est. Primò, vtrum res illa cuius beamur possessione non sit nisi Deus. Secundò, vtrum Deus sit talis beatitudo secundum totam essentiam attributa & personas.

S. I.

Vtrum solus Deus sit obiectum beatitudinis essentialis.

FVsè ac eleganter tractant hoc argumentum morales Philosophi cum Aristotele 1. *Ethicorum*, & Theologi cum S. Thoma, clarissimeque demonstrant insufficienciam omnium creaturarum ad beatos homines, quæ in morali accuratè allata sunt, nunc autem indicanda duntaxat videntur.

Triplex dubitatio.

Ratio enim dubitandi esse primò potest, quia beatitudo definitur à Boetio status omnium bonorum aggregatione perfectus, sed nomine omnium bonorum, non potest intelligi Deus solus, in quo non sunt nisi eminenter omnia bona, ergo solus Deus non est obiectiva beatitudo: probatur minor, ille solus perfectè beatus est, cui omni ex parte ita est bene ut nihil ultra possit desiderare, sed illi qui possidebit sanitatem, pulchritudinem, voluptatem prout con-

tentas in Deo restat desideranda formalis sanitas sine qua bene nequaquam erit, si febris cum vrar, si podagra cruciet, si colicus dolor torqueat, ergo non solus Deus est obiectum adequatum beatitudinis essentialis.

Secundò, potentia vniuersalissima non quiescit nisi in possessione adequati obiecti sui, voluntas est potentia vniuersalissima cuius adequatum obiectum, est omne bonum tum increatum tum creatum, ergo illa non potest quiescere in possessione solius boni increati.

Tertiò, Si Deus est obiectum beatitudinis, vel est tale obiectum prout actu in se ipso existens, vel duntaxat prout existens in mente beati, non primo modo, nam si per impossibile Deus non esset, & tamen maneret in intellectu species eadem expressa intuitiva quæ nunc est in intellectu beati, eodem modo frueretur Deo & de illo gauderet: Non secundo modo, quia tunc Deus ficticius obiectum esset beatitudinis.

Dico primò, nulla creatura potest esse summum hominis bonum, & obiectiva eius beatitudo, cuius possessione plenè quietus sit.

Ratio efficacissima illa nunc sufficiat quæ habetur ex 1. *Ethicorum* c. 7. & 8. quia ut aliquid summum sit hominis bonum necesse est ut in eo reperiantur hæ conditiones. Primò ut sit optimum & perfectissimum, idest ut complexio sit totius perfectionis & boni, alioqui non erit adequatum appetitui cuius obiectum est omne bonum, ut autem sit optimum debet esse pulcherrimum, quo intellectus pascatur, debet esse iucundissimum quo satietur appetitus. Secundò, debet esse ultimum, ad quod nimirum omnia referantur, ipsum autem non referatur vterius: nemo enim quiescere in eo potest ultra quod aliquid est. Tertiò, debet esse sufficiens ad tollendam omnem miseriam ac indigentiam & ad satiandum aded plenè appetitum, ut nihil ultra possit desiderare. Quartò, debet esse tale ut in nostra sit potestate; si enim eius adeptio nobis sit impossibilis, iam illa non est finis, ad quem inanis esset tendentia nostri appetitus. Quintò, debet esse stabile, alioqui anxietatem non auferet, semper enim timere poterit eius iactura, quæ non levis miseria est.

Has quinque conditiones nulla creatura prorsus est quæ contineat. Vbi enim creatum bonum inuenias perfectissimum, ultimum, sufficiens, possibile, stabile? quæ omnia tam absunt à conditione creaturæ, quàm sunt soli Deo connaturalia quod probari etiam potest inductione. Nam omne bonum creatum vel est omnino externum homini, vel est bonum corporis, vel bonum animi.

Externa bona sunt diuitiæ, amici, honor, fama, gloria, potestas, quæ imperfectissima bona sunt, & grauissima non solum compatiuntur, sed etiam parunt sæpe mala, ut eleganter ostendunt Chrysostomus & Boetius. Diuitiæ non sunt bonæ nisi propter aliud, cognatum vitij nomen habent quarum causa sæpe sunt, nihil illis incertius aut instabilius, vnde characterem, habent prorsus oppositum conditionibus illis quinque summi boni quas afferebam. Honor, fama & gloria, opinioniones sunt de alicuius excellentia quæ sola est beatitudo, ergo supponunt beatitudinem non sunt ipsa beatitudo. Adde quod neque perfecta, neque sufficientia, neque stabilia bona sunt cum hominis opinio erronea sit, fallacissima, incertissima.

Bona corporis, vel sunt actus primi, sanitas nimirum, robur, & pulchritudo: vel sunt actus secundi, ut voluptas corporea quæ sensibus percipitur. In nullo illorum bonorum potest esse summa perfectio, quia bona solo sensu apprehensa infinite imperfectiora

Conclusio negans creaturas esse summum bonum.

Quinque conditiones summi boni.

Non conueniunt bonis externis.

Non bonis corporis.